

Kulturhistorisk rapport

Kærhavegård IV, Ib

Kulturlag fra ertebøllekulturen

J.nr. ÅHM 6888

Udgravet forår 2019.

Rapport udfærdiget af: Arkæolog Peter Thomsen, 2019.

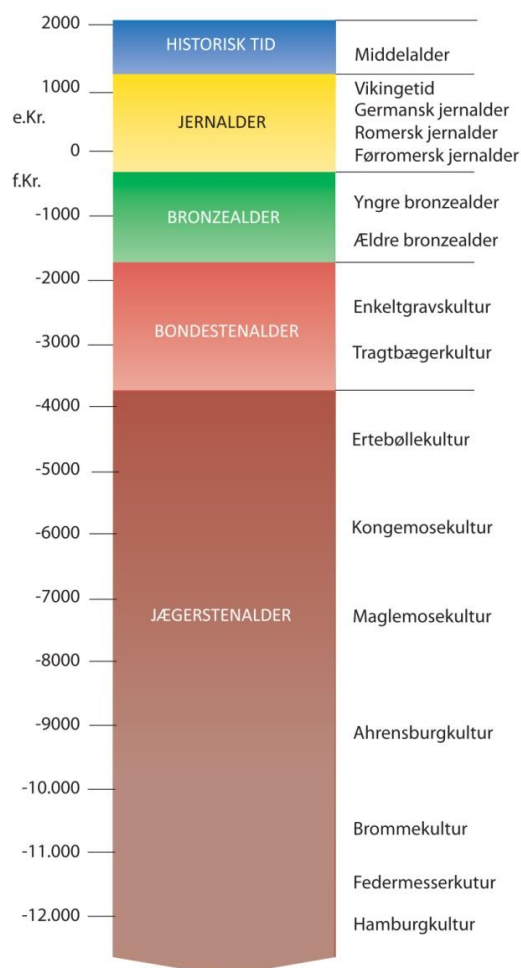
Telefon: 99 31 74 00

E-mail:

historiskmuseum@aalborg.dk

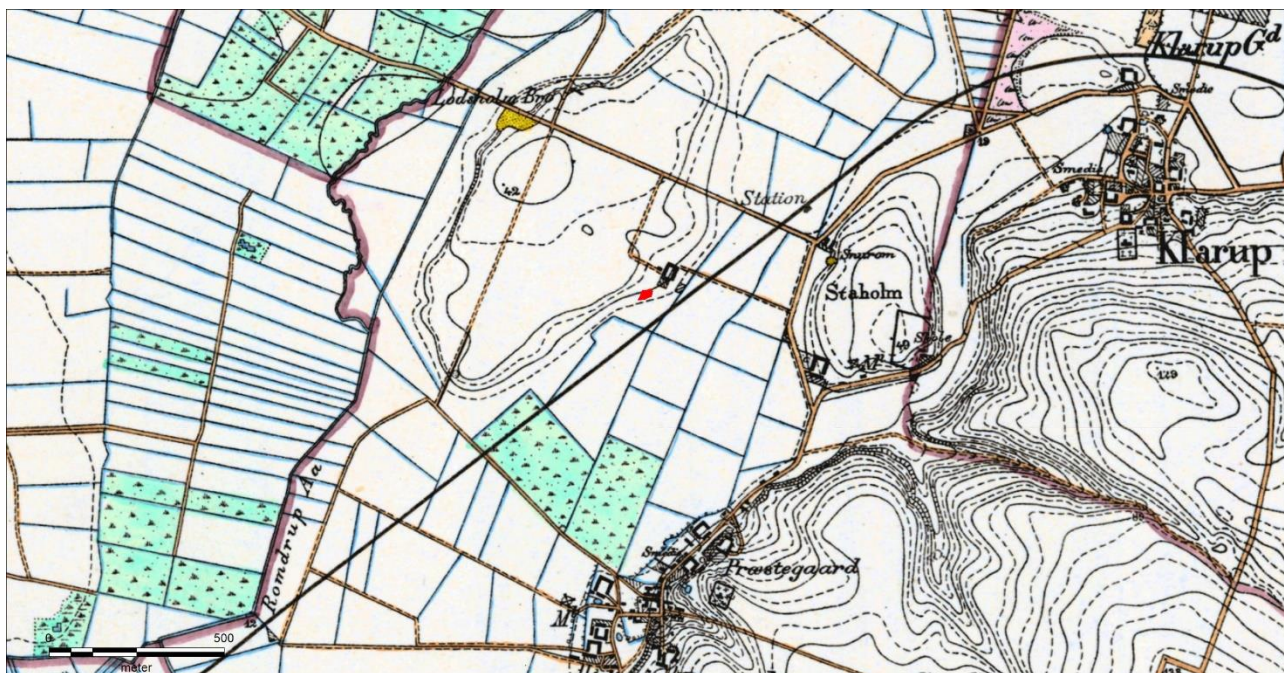
Indholdsfortegnelse

Indledning	2
Undersøgelsens baggrund.....	2
Lokalområdet i oldtiden.....	2
Undersøgelsens resultater	3
Sammenfatning og perspektivering.....	5
Hvis du vil vide mere	6
Udgravningsdata.....	7

Indledning

I april 2018 udgravede Nordjyllands Historiske Museum et areal på 821 kvm i det sydvestlige Klarup. Under udgravningen fremkom et kulturlag fra ertebøllekulturen dateret til 4.800 - 3.900 f.Kr. i slutningen af jægerstenalderen. Udgravningen resulterede i en stor mængde flintgenstande, som f.eks. pile og økser.

Figur 1. Udsnit af de høje målebordsblade med udgravningens placering i landskabet ved Klarup. På kortet kan man se den lille kridtø med udgravningsfeltet (markeret med rødt) på kanten.

Undersøgelsens baggrund

På grund af byggemodning af arealet i det sydvestlige Klarup, blev området forundersøgt, og som resultat af dette blev et mindre område indstillet til udgravning. Udgravningerne forud for byggemodningen er foregået i flere etaper, hvor at denne er den tredje del. De tidligere udgravninger i området har resulteret i bebyggelse fra den yngre del af bondestenalderen, ældre bronzealder, yngre bronzealder og romersk jernalder.

Lokalområdet i oldtiden

Det undersøgte område ligger ved bunden af en bakkeskråning i kanten af en mindre kridtø. Kridtøen ligger lige overfor den større Sejlfjord-kridtø, hvor Klarup og Romdrup er beliggende. De to kridtøer er adskilt af et lavtliggende område, som i jægerstenalderen har været en del af Limfjorden.

De tidligere udgravninger i det sydvestlige Klarup har afdækket bebyggelse fra den yngre bondestenalder, bronzealderen og jernalderen og de er beliggende på kridtøens flade top.

Undersøgelsens resultater

Kulturlaget har lagt på kanten af en lavvandet fjordarm af Limfjorden hvor stenaldermenneskerne har boet og opholdt sig. Udgravningen frembragte en stor mængde flintgenstande, som fortæller om, hvad stenaldermenneskene lavede på stedet. De fleste genstande, som blev fundet i kulturlaget, er flintafslag af forskellig størrelse og form. Disse afslag er affaldet fra produktionen af redskaber som økser og pile, og de viser, at redskaberne blev lavet her i vandkanten af Limfjorden. Det hyppigste forekommende redskab i kulturlaget er flækker. Flækker er lange slanke stykker flint med skarpe sider, som kunne bruges som knive, eller til at lave små pilespidser af. Pilespidserne i ertebøllekulturen hedder tværpile, og er karakteristiske ved at have en bred æg. I alt blev der fundet 47 pilespidser i kulturlaget. Den næst hyppigste genstandstype i kulturlaget er skrabere. Skrabere kommer i mange former og størrelser, og er blandt andet blevet brugt til at rense skind fra nedlagte dyr. Dertil blev der også fundet fire grove økser i kulturlaget.

Dateringen af pilespidserne viser at kulturlaget er dannet i midten og slutningen af ertebøllekulturen fra ca. 4.800 f.Kr. til 3.900 f.Kr.

Ertebøllekultur

Ertebøllekulturen er særligt kendt for de specielle bopladser, der kaldes køkkenmøddinger. Det er store op-hobninger af måltidsrester, særligt østersskaller. Nogle af køkkenmøddingerne blev brugt i mere end 1000 år. De steder i landet, hvor der ikke var gode muligheder for at finde østers, virker bopladserne dog noget mindre.

Der kendes flere grave fra Ertebøllekulturen. Gravgaver og udsmykning viser at de troede på et efterliv.

I Ertebøllekulturen boede de hovedsageligt langs kysterne, men i den senere del af perioden flyttede de også ind i landets indre dele. I løbet af Ertebøllekulturen begyndte de syd for Danmark at omstille sig til landbrug. Importfund viser, at Ertebølle-jægerne havde gode kontakter til bønderne mod syd.

Ertebøllekulturens karakteristiske redskaber er tværpile og skiveøkser af flint. I løbet af Ertebøllekulturen begynder de at lave krukker og spæklamper af keramik.

Figur 2. Tværpil X325 fra kulturlaget.

Sammenfatning og perspektivering

Udgravningen ved Kærhavegård i Klarup resulterede i spor fra jægerstenalderen. Det bekræfter tidligere fund i området, som viser, at der har været beboelse på kridtøen i det sydvestlige Klarup igennem store dele af oldtiden. Jægerstenaldermenneskene har nydt godt af det varierende landskab langs Limfjorden, hvor man både har kunnet fiske og jage.

Udgravningerne i det sydvestlige Klarup viser hvordan bosættelsesmønstrene udviklede sig i løbet af oldtiden, og hvilke ressourceområder man udnyttede, og området er især vigtigt på grund af fundene fra jægerstenalderen, som arkæologerne ikke ofte får muligheden for at udgrave. Dermed bidrager området med vigtig viden om denne periode af forhistorien.

Hvis du vil vide mere

Som yderligere læsning kan anbefales følgende oversigtsværk.

Jensen, Jørgen 2001. *Danmarks Oldtid. Stenalder 13.000-2.000 f.Kr.* Gyldendal, København.

Udgravningsdata

Kærhavegård IV, Ib, Klarup

- Nordjyllands Historiske Museum jnr. 6888
- Fund & Fortidsminder: 12.01.10 sb 27 og 33
- Kulturstyrelsen jnr. 17/08874
- Bygherre: Ascot FJK Aps
- Undersøgt areal: 821 m²
- Deltagere i udgravningen:
 - Museumsinspektør Karen Povlsen
 - Arkæolog Peter Thomsen
 - Arkæolog Andreas Bo Nielsen
- Dokumentationsmateriale (fund, fotos, opmålinger m.v.) opbevares på Nordjyllands Historiske Museum, Vang Mark 25, 9380 Vestbjerg